

5

😍 appte mijn Iraanse nicht

Studenten en wetenschappers zijn bezorgd over hun familie in Iran. Maar die zeggen juist dat ze blij zijn met de oorlog

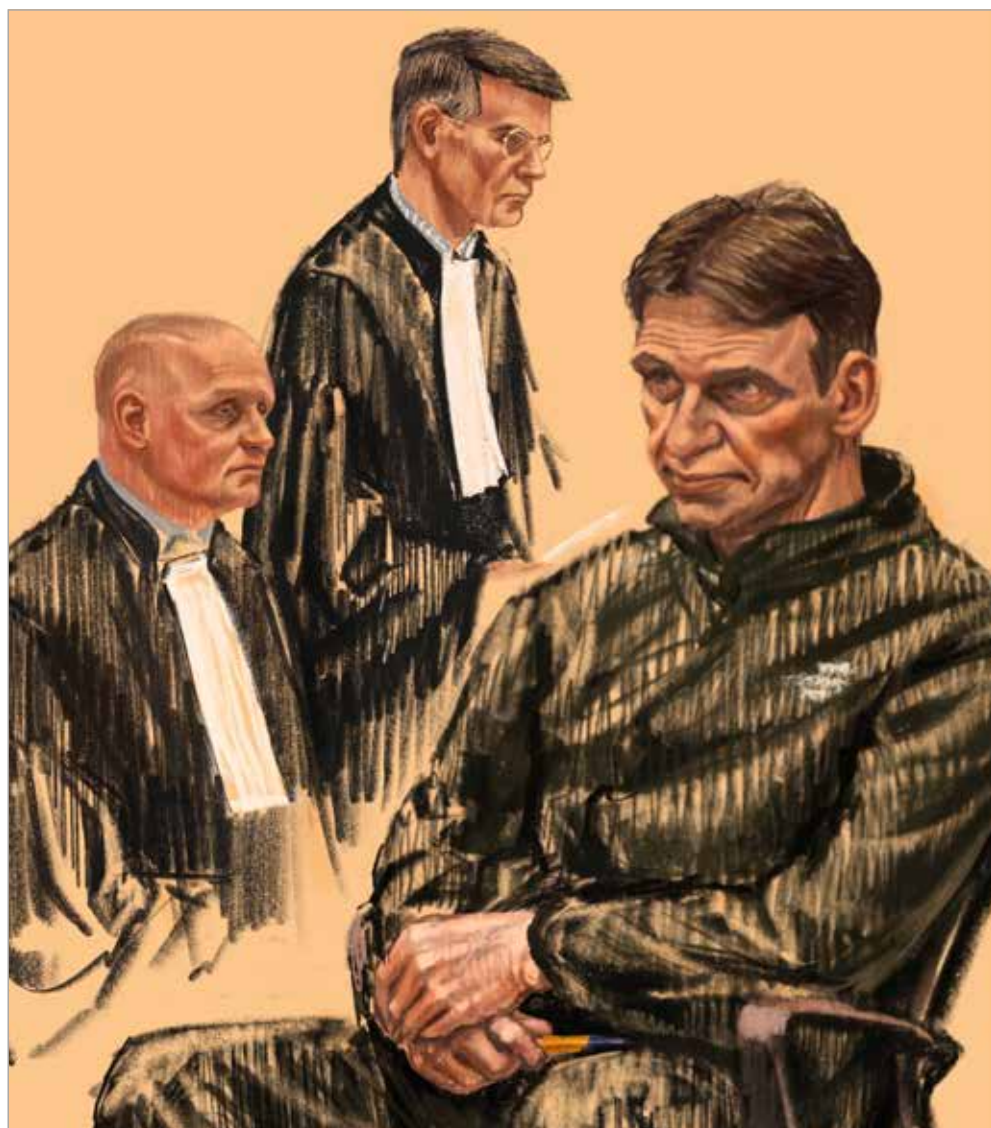
6-9

Stemmentrekkers Deze studenten willen in de gemeenteraad. ‘Nu knallen, straks scriptie’

Extra ijs Door water op te pompen, probeert Arctic Reflections de Noordpool te redden

4

‘Ook gewone mensen’ Van Ridouan Taghi tot Willem Holleeder: rechtbank-tekenaar Petra Urban legde talloze ‘grote boeven’ vast. ‘Maar als een opa in een klein dorpje zijn kleinkinderen heeft misbruikt, teken ik minder details’

10

Pssst... Een app, alarm of vechtcursus helpt niet tegen straatintimidatie

Wie intimidatie op straat wil voorkomen moet zich richten op (potentiële) daders en niet op slachtoffers, concludeerden experts tijdens een symposium voor studenten.

DOOR CARMEN BROUWER

‘Hé, waar ga je naartoe?’ ‘Mag ik je telefoonnummer?’ ‘Hoezo niet, heb je een vriend?’ ‘Waarom doe je zo moeilijk?’ Met die woorden, die iedere vrouw wel eens heeft gehoord, laat Lieke Lorea Gaminde nog eens horen hoe het klinkt om op straat te worden belaagd. De medewerker van Stichting Stop Straatintimidatie sprak tijdens het symposium ‘Straatintimidatie in het studentenleven’, dat vorige week donderdag in het Academiegebouw werd georganiseerd door Catena, Augustinus, Minerva en de Plaatselijke Kamer van Verenigingen. ‘Wie van jullie hebben hier al eens te maken mee gekregen?’ vraagt een lid van de Leidse tak van de Dolle Mina’s. Bijna alle ruim veertig aanwezigen, mannen en vrouwen, steken hun hand op. ‘Sinds de landelijke aandacht voor geweld tegen vrouwen is dit ook een veelbesproken thema in het studentenleven’, vertelt Mike Huijben, bestuurslid van Catena. ‘We hopen dat studenten samen ervaringen kunnen uitwisselen.’ Ook is er door de aanwezigheid van landelijke en lokale politici ruimte om te praten over het maken van nieuw beleid over veiligheid op straat.

‘Er is nog nooit liefde ontstaan nadat een vrouw op straat hoer is genoemd’

Straatintimidatie heeft vele gedaantes, waarschuwt Gaminde. Denk hierbij aan fluiten, sissen, maar ook aan het achtervolgen van slachtoffers. ‘Het kan seksueel getint zijn, dat overkomt vaak vrouwen en meiden, maar het kan ook discriminerend zijn, en dat overkomt vaak mensen van kleur, mensen uit de queer community of mensen met een zichtbare geloofsovertuiging.’ Er zit een groot verschil tussen dit gedrag en flirten, vervolgt ze. ‘Bij flirten stemmen beide partijen in, en dan kan het heel leuk zijn. Straatintimidatie is niet leuk. Volgens mij is er nog nooit een liefdesverhouding ontstaan nadat een vrouw op straat hoer is genoemd.’ Sinds 2024 is straatintimidatie strafbaar, mede door de spanningen van Gaminde’s stichting. Dat houdt in dat de politie verplicht is om in te grijpen wanneer ze vermoeden dat iemand wordt lastiggevallen. Ook zijn er in verschillende steden, waaronder in Leiden, *pilots* actief waarbij boa’s ook de bevoegdheid krijgen om in te grijpen. ‘Maar strafbaar stellen is niet de oplossing’, vertelt Gaminde. ‘Anders waren

we twee jaar geleden al klaar geweest als stichting.’ Hoewel ze blij is met initiatieven om vrouwen te beschermen, wordt zo de verantwoordelijkheid meer bij de slachtoffers gelegd dan bij de plegers. ‘Apps, alarmen en zelfverdedigingscursussen zijn niet de oplossing. Er is een app waarmee slachtoffers kunnen markeren waar ze zijn lastiggevallen, zodat andere gebruikers kunnen zien welke plekken ze beter kunnen mijden. Sorry hoor, maar dan kan je net zo goed helemaal niet meer naar buiten gaan.’ Bovendien hebben apps volgens haar sowieso weinig zin. ‘We horen vaak dat telefoons door daders worden afgepakt en weggegooid.’ ‘Is het dan niet beter als de politie aanwezig is tijdens grote evenementen als de introductieweek om alles in de gaten te houden?’ vraagt een van de Dolle Mina’s tijdens een paneldiscussie. ‘Extra handen en ogen zijn sowieso belangrijk’, reageert Claire van Megen, lijsttrekker van Studenten Voor Leiden. ‘Maar als je studenten tijdens de El Cid een dansje kunt aanleren, kan je ze ook leren om grensoverschrijdend gedrag te melden.’

‘Ik vind een meldpunt een goed idee’, merkt Geminde op, ‘maar het aantal meldingen van grensoverschrijdend gedrag is niet representatief voor het totale aantal incidenten. Volgens de gemeente Tilburg was er weinig straatintimidatie, omdat ze nauwelijks meldingen binnenkregen. Maar toen ze een meldpunt openden, stroomden die binnen.’ Op 8 maart 2017, Internationale Vrouwendag, plaatste journalist en schrijver Milou Deelen een video op Facebook waarin ze zich uitsprak over de *slutshaming* die ze meemaakte op studentenvereniging Vindicat. Toen kwam haar leven op zijn kop te staan. ‘Ik maakte die video omdat ik vanwege mijn openheid over mijn seksleven gezien werd als de allergrootste slet van het jaar, en dat vond ik oneerlijk, want jongens werden juist geprezen als ze veel seks hadden. Ik hoopte dat mensen op de vereniging het cool zouden vinden dat ik me had uitgesproken, maar later hoorde ik dat ze zeiden dat ik sociale suïcide had gepleegd.’ ‘Ik wil jullie niet bang maken’, zei ze tegen de zaal. ‘Maar de kans is groot dat je bevriend bent met iemand die een keer over iemands grens is gegaan op seksueel gebied.’ ‘We zien te weinig actie van omstanders’, voegt Gaminde toe. ‘Veel mensen weten niet wat ze moeten doen of niet hoe ze moeten helpen, waardoor ze niet durven in te grijpen.’ Van Megen vertelt dat Augustinus-leden trainingen kregen van een wijkagent over grensoverschrijdend gedrag. ‘Het is heel belangrijk om goede rolmodellen te hebben. Iemand naar wie je opkijkt, misschien *juist* omdat hij het meeste bier drinkt, maar daarna wel zijn handen thuishoudt. Als je ziet dat iemand die jij vet vindt, positief gedrag vertoont, verandert het beeld van hoe mannelijkheid eruit zou moeten zien.’ Een jongen uit het publiek merkt op: ‘Vrouwen bespreken na het uitgaan vaak met elkaar wat er allemaal gebeurd is op de avond en wat ze ervan vonden. Wat nou als we dat als jongens ook met elkaar gaan doen?’

Vanaf de publieke tribune volgen studenten, in etappes, de lange vergadering van de Leidse gemeenteraad. Foto Emiel Beinema

Raad: gemeente moet hospiteren aankaarten

De gemeente moet het hospiteerbeleid van studentenhuisvester Duwo opnieuw gaan bespreken tijdens de onderhandelingen met woningcorporaties. Dat staat in een motie die de gemeenteraad donderdagavond aannam, maar waarover het bestuur ‘niet enthousiast’ is.

DOOR EMIEL BEINEMA

Duwo wil hospiteren toegankelijker en transparanter maken: studentenhuisen zouden niet langer zelf bewoners mogen voordragen, maar moeten kiezen uit een lijst van vijftien vooraf geselecteerde kandidaten. Dit voornemen leidde tot onrust onder studenten die vrezen dat de nieuwe regels ten koste gaan van de unieke cultuur van bijvoorbeeld verenigingshuizen. In september stuurde het college van burgemeester en wethouders (B&W) op verzoek van de gemeenteraad al een brief aan Duwo, maar dat heeft de zorgen bij studentenverenigingen niet weggenomen. Daarom vraagt de raad het college nu een minder vrijblijvend middel in te zetten en het hospiteren mee

te nemen in de zogenoemde prestatieafspraken, die plannen tot 2030 waarover de Leidse gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties momenteel onderhandelen. Over het betrekken van het hospiteerbeleid bij die onderhandelingen is het college ‘niet enthousiast’ volgens Julius Terpstra (CDA), wethouder Wonen. Doordat het proces om die afspraken te maken al in een vergevorderd stadium is, vertelde hij donderdagavond tijdens de vergadering van de gemeenteraad al een brief aan Duwo, maar dat heeft de zorgen om daar nog nieuwe afspraken over hospiteren aan toe te voegen. De motie is dus vooral symbolisch, merkte ook raads-

lid Antoine Theeuwes (SP) op, ‘maar het signaal is duidelijk.’ Met 26 stemmen voor en 10 tegen nam de raad de motie aan. Wat dat ‘duidelijke signaal’ precies inhoudt, daar lijkt de gemeenteraad het nog niet over eens te zijn. In een eerder overleg hebben de indieners van de motie, Studenten voor Leiden (SVL), VVD, D66 en ChristenUnie (CU) de tekst namelijk al afgezwakt. Niet het behoud van ‘het huidige hospiteerbeleid’, maar van ‘de keuzevrijheid voor studentenhuisen van Duwo’ moet inzet zijn van de onderhandelingen. Ook is toegevoegd dat daarbij wel rekening gehouden moet worden met ‘een transparant en centraal aanbod’ en ‘tegenaan van excessen in huizen’. Het geeft de verschillende raadspartijen de ruimte om een eigen invulling te geven aan de motie. De vergadering van donderdag duurde al lang, maar het geduld van de bijna twintig toeschouwers op de publieke tribune wordt verder op de proef gesteld wanneer blijkt dat bijna alle fracties toelichting willen geven bij deze laatste stemming voor de verkiezingen. Als blijkt dat GroenLinks (GL) en de PvdA verdeeld stemmen en elk lid van die fracties een eigen stemverklaring uitsprekt, begint de tribune hoorbaar te zuchten. Daar zitten inmiddels vooral studenten die hun steun voor de motie willen laten zien. Niet iedereen houdt het tot het eind vol. De eerste groep, zes bewoners van een vrouwenhuis in het centrum, komt iets voor tien uur binnen, maar is allang weg wanneer de raad rond half twaalf het hospiteerbeleid eindelijk gaat

bespreken. Hoewel meerdere studenten het vroegtijdig voor gezien houden, blijven er de hele avond nieuwe groepjes binnenkomen om de tribune weer aan te vullen. De stemverklaringen van de raadsleden onderstreept de verschillende opvattingen over de motie. Waar de tegenstanders het met elkaar en Duwo eens lijken dat het hospiteersysteem transparanter, eerlijker en inclusiever moet, lopen de redeneringen van de voorstanders verder uit elkaar. Raadsleden stemmen niet alleen voor de motie omdat ze vinden dat het huidige hospiteerbeleid in Leiden goed werkt, maar ook omdat het voorstel juist ruimte zou bieden om het beleid transparanter en eerlijker te maken en ze de hospiteertraditie willen beschermen, of ze benoemen vooral goede herinneringen aan hun eigen studentenhuis. Als de uitslag van de stemming er is, zit het lange wachten er voor de studenten weer op. ‘Het duurde even, maar fijn dat de motie is aangenomen’, aldus Jurjen (22), die door een groep studenten naar voren wordt geschoven om *Mare* te woord te staan. Met Duwo’s voorstel om het hospiteren transparanter te maken, is hij het eens: ‘Het is beter als je één platform hebt waar iedereen zich kan aanmelden.’ Maar een voorselectie van aanmeldingen naar objectieve criteria ziet hij niet zitten. ‘Stel er komen vijftig aanmeldingen op een advertentie die we hebben. Dan lijkt het mij wel zo eerlijk dat wij van al die mensen hun brief kunnen lezen, er twintig uitnodigen en daaruit weer kunnen kiezen, en niet dat daar een woningcorporatie tussen komt.’

Ik geloofde het niet: kreeg ik echt uitgelegd hoe ik moest schijten?

Je bent op de universiteit terechtgekomen door zoetjesaan in een keer door te stromen of via een slingerende omweg. Gefeliciteerd, je behoort nu tot de allerslimsten van Nederland. Maar laten we wel afspreken dat je daar niet prat op gaat. Dat is zo arrogant en kan anderen het gevoel geven dat ze dommer zijn, en dat is natuurlijk niet zo. Ze zijn *anders* slim en zullen in onze diplomademocratie een eeuwige en onherstelbare achterstand hebben, maar we zijn druk bezig met te doen alsof we dit probleem erg genoeg vinden om het op te lossen. Jij wilt ondertussen wel erkenning voor je knappe koppie en het laatste waaraan je behoefte hebt, zijn stompzinige instructies die je opnieuw naar het hbo-niveau trekken. Er is niks mis met hbo’ers, maar het verschil moet er zijn. Dus alsjeblieft geen reflectieverslagen meer, of huiswerkopdrachten of ook maar iets met praktisch nut. Je intelligente superioriteitscomplex verlangt gretig naar bevestiging en graag vandaag nog. Als je ook maar enigszins zo in de wedstrijd zit, dan raad ik je absoluut af om in je ganse studententijd ooit je behoeften te doen op de wc’s van het faculteitsgebouw Agora (die naargeestige blokkendoos naast het traumaverwerkingscentrum aan de verkeerde kant van het spoor). Want terwijl ik laatst vredig mijn handen stond te wassen, nadat ik opgelucht mijn bruiaval had gelooft, viel mijn oog per ongeluk op een van de zoveel vergeefse gedragsvoorschriften. Nu vond ik dat op zichzelf een gunstig teken van uiterste ontspanning en een juiste graadmeter voor burn-outstress: hoe vaak kijk je naar volstrekt overbodige stappenplannen in overheidsinstellingen? Tussen de een en drie keer per week? Kantje boord. Meer dan vijf? Zit wel snor.

Maar naast een gedateerd coronavoorschrift over hoe je je handen moet wassen, hing toch ronduit de meest dubieuze aanwijzing die mijn prefrontale cortex ooit te verduren heeft gekregen. Dit moet een studentikoze streek zijn, dacht ik, dat kan niet anders. Krijg ik nu werkelijk uitgelegd hoe ik moet schijten? Ik keek nog eens goed naar de hurkende stickman die met zijn reet pal boven de wc-bril hing en waar met een rood kruis ‘No’ onder stond en moest het uit ongelof voor mezelf herhalen: de universiteit legt mij uit hoe ik moet schijten. Ik probeerde het sportief op te vatten en me niet direct beledigd te voelen.

Deze schijtinstructie is hier nog zomaar komen te hangen. Hier is empirisch veldonderzoek naar gedaan en na meerdere bevindingen van verkeerd gemikte aarskroketten heeft een allround facilitair medewerker dit bij zijn meederen gemeld. Eerst deden ze er lacherig over. Ze haalden hun schouders op en dachten dat het om stressdiarree ging vanwege een pittig tentamen. Arnoud kende het nog wel uit zijn studententijd. Er werd een aparte categorie verzonnen, ‘spetterspanning’, waarmee ze het konden afschuiven in een pre-operationele exploratiefase, maar het probleem wel serieus namen. Alleen het bleef misgaan: smeugige drollen die dampend op de wc-bril in het tlicht lagen te zonnen waren aan de orde van de dag. Aangekoekte remsporen begonnen zich te herhalen volgens vaste patronen. Het leek wel of er een nieuwe excremententaal aan het ontstaan was waarmee de drekdissidenten een sanitaire revolutie bekooktoefden. Code rood dus. Er moest nu dringend worden ingegrepen. Een professioneel beleidsteam met de nietszeggende naam ‘Taskforce Health and Hygiene’ werd in het leven geroepen. Ze probeerden verschillende slogans zoals ‘Je bil boven de bril’ of ‘Zit niet in je shit’, maar konden hun actieplan niet SMART krijgen. Na een participatief besluitvormingsproces werd het voorstel ‘Poep bewust’ uiteindelijk aangenomen. Er zou eerst een simpele instructie komen, waardoor wc-gangers erop werden geattendeerd om binnen de bril te bouten. Om de beste zitpositie hiervoor te bepalen, kwam er een proctoloog aan te pas die bevestigde dat het directe contact tussen de anale huidplooien en de plastic anusopener de feces bevordert. Zo moet het ongetwijfeld zijn gegaan en met zo’n weldoordacht beleidsscenario kon de wo’er in mij wel leven. Ik liet de deur in het slot vallen en ging opgeruimd naar mijn college.

Henrik Laban is docent Nederlands en volgt de lerarenmaster

Kunnen duizend pompen de Noordpool redden?

Het ijs op de Noordpool smelt zo snel dat de eerste ijsvrije zomer al in 2050 dreigt. Fonger Ypma probeert het tij te keren door zeewater omhoog te pompen en zo het ijs dikker te maken. ‘Het is pionieren, maar ik geloof erin.’

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

‘Het is windkracht 8 en het sneeuwt’, vertelt Fonger Ypma via een videoverbinding vanuit Nunavut, Canada. ‘We moesten net op de sneeuwscooter van waar we slapen naar het research center. Dat was al een helse tocht, dus vanaf nu blijven we lekker binnen.’ Vijf jaar geleden richtte hij het bedrijf Arctic Reflections op. ‘In 2021 kon je voor het eerst weer eens schaatsen. In dorpjes als Haaksbergen willen ze als eerst de schaatsmarathon organiseren. Om dat voor elkaar te krijgen leggen ze steeds dunne laagjes water op het ijs om het zo snel mogelijk te laten groeien. Ik dacht: kunnen we dat niet op de Noordpool doen? Daar heb je water zat.’ De gedachte liet Ypma, die zaterdag een lezing geeft in het Wereldmuseum, niet los. ‘Ik heb een natuurkunde-achtergrond en heb veel in de energietransitie gewerkt. Het lukt langzaam maar zeker om de CO₂-uitstoot naar beneden te krijgen, maar toen bedacht ik: in de arctische gebieden zit allemaal methaan in de permafrost en als dat vrijkomt doordat het smelt, kunnen we wel weer helemaal opnieuw beginnen met de energietransitie. Dus kunnen we daar niet wat aan doen?’ Zijn idee was al eerder uitgewerkt door een Amerikaanse professor: ‘Dat ben ik toen als hobby helemaal gaan lezen.’ Samen met de TU Delft heeft hij allemaal proefjes gedaan. ‘Maar als ik het in het academische laat hangen, gaat er nooit wat van komen, dacht ik. Iemand doet er een PhD over, gaat vervolgens wat anders doen en voor je het weet ben je vier jaar verder.’ Daarom zegde Ypma, samen met mede-oprichter Tom Meijeraan, zijn baan op en ging op reis om veldtesten te doen. ‘We wilden het tot het eind van dat jaar

proberen. Als het niet zou lukken, hadden we toch een mooi avontuur. We zijn toen naar Spitsbergen, Svalbard en Newfoundland gegaan. Dat ging best goed. Inmiddels hebben we een groot team en krijgen we een hele grote subsidie van 11 miljoen euro van onder andere de Universiteit van Cambridge.’ Om het water op de zee-ijskappen te krijgen, en daarmee het ijs in de winter dikker te maken, gebruikt het bedrijf grote waterpompen. ‘We boren eerst een gat met een diameter van ongeveer 25 centimeter in het ijs. Het ijs is ongeveer 70 centimeter dik hier. Dan pompen we het water omhoog en bevoelen de sneeuw.’ Zo hoopt het bedrijf het ijsverlies in de zomer terug te brengen van 100.000 vierkante kilometer naar 100 tot 1000 vierkante kilometer. Met een slee trekt het team naar de volgende plek om het proces weer helemaal opnieuw te doorlopen. ‘We testen nu op kleine schaal om aan te tonen dat deze techniek werkt. Maar uiteindelijk willen we zo’n duizend pompen hebben, waarmee we het ijs de zomer door kunnen helpen.’ Ook moet het project op een gegeven moment zo autonoom mogelijk verlopen. ‘Momenteel gebruiken we nog benzine, omdat dat het enige is dat makkelijk werkt. Maar we zouden liever energiehubs hebben, waar de pompen kunnen opladen. Zonne-energie wordt lastig, omdat het hier lang donker is, maar we denken aan wind of waterstof.’ Ook blijft de temperatuur een heikel punt. ‘Bij min dertig graden Celsius gaat apparatuur voortdurend stuk. Dan werken de batterijen niet, of die komen niet op tijd aan per boot.’

Ypma werkt nauw samen met de Inuit-bevolking. ‘Ze zijn onmisbaar: ze weten de route, snappen de weersomstandigheden en houden in de gaten of er ijsberen rondlopen, die we gelukkig nog niet hebben gezien. Maar ze helpen ook met de operatie. Uiteindelijk zien we het voor ons dat we hen inhuren om dit project in goede banen te leiden.’ De natuurkundige denkt dat de lokale bevolking dat ziet zitten. ‘Je kunt het je bijna niet voorstellen, maar ’s zomers kunnen ze veel minder bewegen, terwijl ze in de winter eigenlijk een soort snelweg hebben voor hun huis. Als er veel ijs is, kunnen ze jagen en andere dorpjes bezoeken. Het behoud van het zee-ijs is voor hen heel belangrijk.’ Satellietbeelden tonen dat de inspanningen van Ypma’s team effect hebben: het ijs blijft namelijk langer wit. ‘Het is cool om te zien dat er meer zonlicht weerkaatst wordt en dat het smeltproces van het ijs langer duurt.’ Een belangrijke uitdaging is de schaalbaarheid van het project: om echt effect te hebben zou er jaarlijks 80.000 vierkante kilometer ijs moeten worden aangedikt. ‘Dat is bijna twee keer de oppervlakte van Nederland. Je hebt meer partijen nodig om dat te financieren. Iedereen vindt het een probleem, maar niemand is probleemeigenaar.’ Bovendien zijn er veel sceptici. ‘Dat is ook logisch. Met dit onderwerp zijn veel mensen met verschillende meningen bezig.’ Uiteindelijk is het ook een tijdelijke oplossing, stelt Ypma. ‘We moeten met z’n allen de CO₂-uitstoot naar beneden brengen, anders is dit allemaal voor niks. Als we dat niet doen, gaat elk scenario er al vanuit dat de eerste ijsvrije zomer voor 2050 plaatsvindt. Wij kunnen dat misschien iets meer uitstellen, maar als de opwarming van de aarde zo doorgaat, heeft het op een gegeven moment geen zin meer. Ijsberen en narwals zijn ontzettend afhankelijk van het zee-ijs, dus er dreigt een heel ecosysteem te verdwijnen.’ ‘Wij doen ontzettend ons best, maar er is nog steeds een grotere kans dat het *niet* lukt. Daar ben ik eerlijk in. Het is pionieren. Maar als ik er niet in zou geloven, zou ik er niet aan werken. Als we het ijsseizoen een beetje kunnen verlengen, zijn we al heel blij: één maand langer is qua zonreflectie al heel substantieel.’

Fonger Ypma, Pool tot Pool Publiekslezingendag, Wereldmuseum Leiden, zaterdag 14 maart, 10.00-17.00 uur, ticketprijs € 39,50

Bewoners van het Syrische plattelandsdorp Qazaljo kijken naar een Iraanse raket die op 4 maart insloeg, maar niet ontplófte

‘Na de eerste aanval op Iran stuurde mijn nicht hartjes’

Iraanse studenten en wetenschappers in Leiden maken zich grote zorgen over familieleden die juist blij zeggen te zijn met de bombardementen. ‘Als het regime niet valt, krijgt mijn neef waarschijnlijk de doodstraf.’

DOOR VALÉRIE KRAH
FOTO ANP

Nog voordat de bommen zijn gevallen weet Mania Faramarzi (23) meestal al dat ze eraan komen. ‘Als de verbinding met mijn familieleden in Iran slecht wordt, is dat voor mij een teken dat er iets gaat gebeuren.’ Sinds de aanval op Iran door Israël en de Verenigde Staten ligt het internetverkeer er plat, wat leidt tot grote bezorgdheid bij Nederlandse Iraniërs met familie in Iran. Zo ook bij de Leidse student Midden-Oostenstudies. ‘Het is me nog niet gelukt om direct contact met mijn familie te krijgen.’ ‘Ik ben een agnost, maar ik ben de hele dag aan het bidden dat het regime valt’, vertelt promovendus Jamaseb Soltani. ‘Als het regime niet valt, zal mijn neef hoogstwaarschijnlijk de doodstraf krijgen.’ Die neef is na deelname aan de protesten tegen

het onderdrukkende Iraanse regime in januari opgepakt door de Iraanse autoriteiten. ‘Ze hebben hem gearresteerd in zijn ouderlijk huis, een zwarte zak over zijn hoofd gedaan en hem meegenomen. Ze verdenken hem van spionage voor de Mossad en opzettelijke opruiing tijdens de demonstraties in januari. Ik heb de beelden van de Iraanse staatstelevisie gezien. Samen met een groep andere jongens “bekent” hij dat hij zogenaamd geld kreeg van de Israëlische geheime dienst om protesten op te ruien.’ Soltani zucht. ‘Niks klopt aan dit verhaal. Hij was helemaal niet politiek actief. Ik vrees dat hij onder druk van martelingen deze “bekentenis” heeft gedaan.’ ‘Berichten komen soms pas na enkele dagen aan’, zegt universitair hoofddocent internationale betrekkingen Babak Rezaeedyakenari. ‘Tegelijkertijd is het nieuws uit Iran vaak verte-

kend en sterk beïnvloed door de staatsmedia en propaganda, waardoor het nog moeilijker is om betrouwbare informatie te krijgen over wat er werkelijk gebeurt.’ In afwachting van een teken van leven speurt Faramarzi constant naar nieuws over ontwikkelingen en aanvallen. ‘Zij kunnen ons bellen, maar wij hen niet. Voor hen kost dat veel geld.’ Als het ze lukt om iemand te bereiken wordt de verbinding vaak snel verbroken. ‘Mijn nicht heeft kort met mijn oom gebeld, hij vertelde haar dat ze veilig zijn, het goed gaat en sommige familieleden uit het meest gevaarlijke gebied uit Teheran gevlucht zijn naar midden-Iran.’ Ondanks de bombardementen was Faramarzi afgelopen januari bezorgd over het lot van haar familie. ‘Toen was het geweld gericht op burgers, nu zijn zij niet het doelwit. Ik was in Teheran toen de protesten tegen het regime begonnen, maar

‘Ik ben veilig hier in Nederland, ik krijg geen bommen op mijn kop’

mocht er niet heen omdat we de volgende dag naar huis moesten vliegen omdat ik een tentamen had. We konden het risico niet lopen om vast te komen zitten.’ ‘Mijn familie heeft wel geprotesteerd, en sommige van hen werken in de ziekenhuizen. Ik heb verhalen gehoord dat er onder dwang van militairen medische hulp aan sommige demonstranten moest worden geweigerd. Sommige artsen werden gedwongen operaties op demonstranten te staken. Sommigen werden in het ziekenhuis alsnog doodgeschoten door militairen.’ Het overgrote deel van de Iraniërs is volgens haar blij met de aanvallen op het Iraanse regime en de dood van opperste leider Ali Khamenei. ‘Toen tegelijk met de demonstraties in Iran het nieuws van de Amerikaanse militaire actie op Venezuela naar buiten kwam, juichte mijn neef dat Iran de volgende zal zijn. Mijn nicht stuurde mij een emoji met hartjesogen na de eerste aanvallen op Teheran.’ Onder de Iraanse Leidenars zijn de meningen over de oorlog verdeeld. ‘Ik ben geen fan van militaire interventies, omdat ik me afvraag of de VS en Israël wel het beste voor hebben met het Iraanse volk’, zegt een Iraans-Italiaanse studente (21) die anoniem wil blijven. ‘Ik had liever gezien dat het volk zelf het regime ten val had gebracht. Aan de andere kant vraag ik me ook af of dit ooit was gelukt, gezien de vele pogingen die er zijn gedaan de afgelopen jaren.’ Uit solidariteit met de onderdrukte Iraanse bevolking loopt ze regelmatig mee in Nederlandse demonstraties. ‘De mensen die daarop afkomen wapperen met vlaggen van Israël, Amerika en de pre-revolutionaire monarchie. Een deel van de diaspora is erg extreem en ondersteunt blindelings Israël en de Verenigde Staten, dat frustrert me enorm.’ Hoe graag hij het regime ook zou zien vallen, Soltani vindt het lastig om een oordeel te vellen over de militaire interventie. ‘Ik ben veilig hier in Nederland, ik krijg geen bommen op mijn kop. Er is momenteel geen waardig scenario over om te verdedigen, ik ben in stilte geraakt.’ Hij zegt verbaasd te zijn over de beperkte media-aandacht die de januarioprotesten kregen in verhouding tot de huidige oorlog. ‘Ik merk ook dat er een selectieve verontwaardiging is onder activistische studenten. Collega’s van mij hebben een ideologische vijand gecreëerd die anti-imperialistisch en antiwesters is. Zij keuren deze militaire interventie af, maar ze begrijpen niet dat onder het overgrote deel van de Iraniërs dit als laatste redmiddel wordt beschouwd na hun poging in januari om het regime omver te werpen. Ook links heeft een blinde vlek’. ‘De Iraanse diaspora is altijd politiek divers geweest’, zegt Rezaeedyakenari. ‘Er zijn zowel pro- als anti-regeringsstemmen die tegen de oorlog zijn, maar er is ook een derde groep, waarschijnlijk de meest aanzienlijke, die denkt dat externe militaire druk de enige overgebleven manier is om de Islamitische Republiek te verzwakken of te beëindigen, omdat in de afgelopen tientallen jaren andere strategieën weinig effect hadden.’ ‘Iran is een land met enorme menselijke capaciteit, een jonge en hoogopgeleide bevolking, een rijke intellectuele traditie en grote natuurlijke hulpbronnen. De tragedie van de afgelopen decennia is dat veel van dit potentieel is beperkt door politieke repressie en internationale isolatie.’ ‘We gaan het land weer opbouwen’, vult Soltani aan. ‘Ik twijfel er niet over dat het Iraanse volk zal zegevieren.’

Terugkeer na zwangerschap gaat nog niet zoals het hoort

Wat zijn de rechten van medewerkers die na zwangerschapsverlof weer aan het werk gaan? Personeel en leidinggevenden zijn daarvan onvoldoende op de hoogte. 'Het gaat niet alleen over kolven.'

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

'Sinds een jaar sturen we een presentatie naar leidinggevenden met een overzicht over de rechten en plichten bij zwangerschapsverlof', zei portefeuillehouder bedrijfsvoering Niels Laurens dinsdag tijdens de raadsvergadering van de Faculteit Governance and Global Affairs. 'We horen dat mensen bij terugkeer niet weten wat hun rechten zijn, dus bijvoorbeeld dat je de tijd die je besteedt aan kolven niet hoeft in te halen. We gaan die presentaties nog wat aanscherpen.'

'Het gaat natuurlijk niet alleen over kolven', reageerde faculteitsraadslid Nikki Ikani. 'Het gaat ook over terugkeren na zwangerschapsverlof.' Ze haalt een rapport aan dat op begin maart verscheen, waarin vakbond FNV concludeert dat de Universiteit Leiden onvoldoende werk maakt van het wettelijk recht op kolven tijdens werktijd.

'Die resultaten liggen in lijn met wat wij al wisten en zelf ook hebben meegemaakt, helaas. Van de 110 respondenten van onze universiteit heeft 74 procent geen aangepast takenpakket gekregen bij terugkomst na zwangerschap, waardoor de werktijd toenam. Ook stopte 30 procent eerder dan gewenst met kolven vanwege werkgerelateerde redenen en 20 procent was nauwelijks op de hoogte van hun rechten. Dat is allemaal heel erg problematisch.'

Ikani zegt dat de raad wil dat daar snel wat aan gedaan wordt. 'Ik ben zelf vorig jaar teruggekomen van verlof, toen werden daar nog geen gesprekken over gevoerd. Sommige managers doen dat wel en houden rekening met de situatie, maar zij zijn eerder de uitzondering op de regel.' Raadsleden weten van collega's dat er geen vermindering van werklast is geweest na terugkeer van zwangerschapsverlof. 'Dat heeft carrièrepresetaties beïnvloed. Collega's zeggen dat de tijd die een werknemer besteedt aan kolven niet of nooit wordt gecompenseerd. We hebben wettelijke rechten. Maar wat zeggen jullie daarover tegen de institutiebesturen?'

'Dat ze zich aan de CAO moeten houden, aan de wet', antwoordde Laurens. 'Als je kolft, is dat geen pauzetijs, dat is werktijd. Dus dan moet je een aangepast werkpakket krijgen.'

Hij zei te hopen dat het gebrek aan gesprekken hierover voortkomt uit onwetendheid, niet uit onwelwillendheid. 'Leidinggevenden moeten niet alleen een verhaal houden over rechten en plichten, maar ook over hoe je in een team met elkaar omgaat. Hoe pakken we dit op en hoe kunnen we iemand helpen?'

Faculteitsraadslid Jolande de Bos: 'Wat nou als andere collega's in het team het niet kunnen opvangen? Er is al een te hoge werkdruk. Sommigen vinden het ook onnodig om voor iemand anders te compenseren. Er is veel onbegrip.' Ze vertelde dat collega's geen ziekteverlof op durven te nemen, ook al zitten ze tegen een burn-out aan. 'Ze zeggen namelijk: "Het werk wordt er niet minder op. Niemand kan het opvangen. En dan zit ik thuis en zodra ik beter word geacht of me beter voel, is die berg werk alleen maar groter geworden." Ik denk dat vrouwen zelf na hun zwangerschapsverlof niet aangeven dat ze een aangepast takenpakket nodig hebben, omdat ze vanuit het team en vanuit het instituut worden geacht mee te draaien op volle toeren.' Ikani had tussen colleges van drie uur slechts een kwartier pauze. 'En dan moest ik doorgaan. Dat is echt heel intens. We vinden dat de presentatie nog heel weinig zegt over de impact die zwangerschap kunnen hebben. Op jezelf, je loopbaanontwikkeling, je onderzoeksprestaties, je promoties en je gevoel van gendergelijkheid.'

De Bos: 'Het schijnt bijna een ongeschreven regel te zijn onder vrouwen dat je dit maar accepteert. Er is een hele grote druk, omdat je dit niet kunt aankaarten. Er is geen plek waar je naartoe kan om je rechten te horen en te voelen dat je gehoord wordt. Dat er iemand in jouw hoekje staat en met je leidinggevende in gesprek gaat. Het moet bespreekbaar worden en dat gebeurt niet doordat je als bestuur zomaar even een presentatie stuurt naar leidinggevenden.'

Het bestuur en de raad bespreken over enkele maanden weer welke stappen er zijn ondernomen.

Chirs Noordzij, Nina Joziassie en Claire van Megen in debat

Stem op: elke dag uit je plaat gaan

Tijdens het Groot Leids Studentendebat wordt er gegoocheld met bouwcijfers, gediscussieerd over horeca-openingstijden en is er onenigheid over hoe de stad veiliger kan. 'We kunnen elke dag een feestje bouwen.'

DOOR MARK REID

FOTO'S TACO VAN DER EB

Tien van de elf verkiesbare partijen deden dinsdagavond mee aan het Groot Leids Studentendebat in de Stadsgehoorzaal. Afwezig: Forum voor Democratie, omdat meerdere partijen hadden aangegeven niet met die partij in debat te willen. De avond, georganiseerd door de Plaatselijke Kamer van Verenigingen, wordt aan elkaar gepraat door politieke theermakers 'De Kiesmannen'. Zij geven de studenten in de zaal voor aanvang van het debat nog een lesje over waar de gemeenteraad nou eigenlijk over gaat, en hoe laag de opkomst bij de vorige raadsverkiezingen was (55 procent). Ook polsen ze de zaal of ze een beetje tevreden zijn met het pas aangetreden kabinet. Het boegeroep overstemt nipt het applaus.

Voordat het debat aanvangt verschijnt burgemeester Pieter Heijkoop kort op het podium om de studenten toe te spreken. Hij had gehoopt veel *first time voters* aan te moedigen, maar uit een handopsteken blijkt dat er maar één stemdebutant in de zaal zit. Desondanks roept hij iedereen op om wel te gaan stemmen, alhoewel dat bij het politiek geïnteresseerde publiek waarschijnlijk een onnodige aanbeveling is. Dan volgt het daadwerkelijk debat: drie stellingen over openingstijden van horeca, veiligheid en wonen, waarbij steeds drie of vier partijen naar voren komen om hun standpunt toe te lichten.

ChristenUnie (CU), Partij voor de Dieren (PvdD) en Studenten voor Leiden (SVL) trappen af met de eerste stelling: 'Regels rondom openingstijden van horeca moeten worden versoepeld, ook als dat meer overlast oplevert.' Een thuiswedstrijd voor Claire van Megen van SVL, die pleit voor een centraal uitgaansgebied en van Leiden een 'wereldstad' wil maken door de horecaregels te versoepelen. 'We kunnen ervoor zorgen dat je gewoon hier in Leiden elke dag een feestje kan bouwen in

plaats van dat je naar Den Haag of Amsterdam moet gaan als je een beetje uit je plaat wil gaan.'

Chris Noordzij (CU) en Nina Joziassie (PvdD) hebben de ondankbare taak om de zaal met studenten ervan te overtuigen dat rekening houden met andere binnenstadbewoners ook belangrijk is. 'We zijn samen de stad', houdt Noordzij de zaal voor. 'Zullen we alsjeblieft kijken hoe we de leefbaarheid en de levendigheid in balans kunnen houden? En we zien ook dat het nu prima gaat met die sluitingstijden.'

Joziassie neemt het op voor de mensen die in het voorgestelde uitgaansgebied moeten wonen: 'Mijn partner woonde aan de Nieuwe Beestenmarkt en die was blij dat die in het weekend bij mij kon slapen. We moeten niet over bewoners heengaan als we openingstijden uitbreiden.'

Van Megen overspeelt haar hand als ze tijdens haar introductiepraatje zegt dat het SVL 'gelukt is' iets aan het voorgestelde hospiteerbeleid van Duwo te doen, doelend op de vorige week aangenomen motie in de gemeenteraad (zie pagina 2), waarvan nog moet blijken of die daadwerkelijk iets aan de plannen gaat veranderen.

'Om de privacy van burgers te respecteren moet zo min mogelijk gebruik worden gemaakt van camera's', luidt de tweede stelling, waar Stefan Haas van SP het mee eens is, in tegenstelling tot Ophir Waasdorp (Volt) en Julius Terpstra (CDA). 'Iedereen in Leiden verdient het om veilig te zijn, maar het lastige aan camera's is dat ze registreren wat er is gebeurd, en ze helpen met mensen opsporen', zegt Haas. 'Maar we moeten bezig zijn met het voorkomen dat er überhaupt een misdaad plaatsvindt.'

'Het plaatsen van camera's is geen doel op zich', antwoordt Terpstra. 'Maar veel mensen voelen zich onveilig. Je moet voorkomen dat er iets gebeurt, maar als iemand bijvoorbeeld gemolesteerd wordt is het ook de taak van de politie om

mensen netjes te straffen, en daarbij helpen camera's.'

Waasdorp kijkt in typische Volt-stijl over de grens en haalt het voorbeeld van Londen aan, de stad met de meeste bewakingscamera's. 'Nu is Londen ook niet de veiligste stad, dus ik wil niet alles volhangen met camera's. Maar er zijn wel plekken in Leiden waar we zo de veiligheid kunnen verbeteren.' Ook pleit Waasdorp ervoor om te zorgen dat de camera's soft-warematig goed zijn beveiligd, zodat ze niet makkelijk te kraken zijn door derden, verwijzend naar de camera's die de universiteit een paar jaar geleden heeft opgehangen (en na protest weer verwijderde). Als showtrucje haalt Terpstra een papiertje uit zijn binnenzak, een motie ter verkenning van de mogelijkheden van camera-toezicht, waar de SP tegen had gestemd. 'Kunt u mij uitleggen waarom u al tegen het verkennen van de mogelijkheden bent?' 'Een mooi voorbereide exercitie', noemt Haas het. 'Ik kan dit ook doen met voorstellen voor meer blauw op straat waar het CDA landelijk jarenlang geen thuis heeft gegeven.'

Als De Kiesmannen de zaal inlopen blijkt dat niemand van de toeschouwers zit te wachten op sommige van de voorgestelde plannen. Een student geeft aan zich niet veiliger te voelen door aanwezigheid van boa's of politie, en een criminologiestudent deelt de resultaten van een onderzoek naar veiligheid onder Leidse studenten waarbij niemand aangaf meer camera's te willen, maar dat het belangrijker is om straten veiliger in te richten door te zorgen voor goede verlichting en om aan verlichting te doen.

Voor wonen, het laatste onderwerp, komen de laatste vier partijen naar voren. Stelling: 'Het quotum verkamerde huizen per straat moet omhoog van 25 naar minstens 50 procent'. Dat klinkt goed volgens Wietske Veltman (D66). 'Er zijn 2300 studenten op zoek naar een kamer en dat worden er steeds meer. We willen ook bijbouwen, maar door de quota te verso-

pelen kunnen we heel veel meer studenten snel een kamer bieden, en ook mensen die na hun studententijd nog een huis willen delen.'

Dion Vijverberg (VVD) schaaft zich ook achter de stelling. 'Wij willen quota helemaal loslaten en bouwen in de Oostvlietpolder. Laat je niet wijsmaken dat die percentages niet zouden kunnen, jullie kunnen prima samenleven met elkaar.'

'Ik vraag me af of andere partijen weten wat het verkameringspercentage in de binnenstad nu is', werpt Emma van Bree (GL-PvdA) tegen. 'Dat is 22 procent, die 25 wordt niet eens gehaald. Er kan meer verkamerd worden. En in veel wijken buiten de binnenstad is er al een quotum van 100 procent.' 'Iedereen profileert zich deze verkiezingen als bouwpartij, maar het probleem zit in de doorstroming', brengt Dave de Jong (Partij Sleutelstad) in. 'Door meer te verkameren haal je precies die woningen uit de markt die nodig zijn voor starters in het middensegment, waardoor de hele keten van huiszoekenden stil komt te staan.'

Wat volgt is een gegoochel met getallen waarbij veel aanwezige partijen prat gaan op hoeveel woningen ze wel niet willen bouwen, of de afgelopen periode al hebben laten bouwen, waarbij de conclusie is dat alle partijen willen dat iedereen ergens kan wonen.

Na nog een laatste uitleg van De Kiesmannen over hoe het nieuwe stembiljet werkt wordt de avond afgerond. Het is te hopen dat met nog een week tot de verkiezingen de enige *first time voter* in de zaal wijzer naar huis is gegaan.

➤ bekijk de portretten van studenten op de kieslijst op pagina 8 en 9

‘We willen Leiden gezonder maken’

Jurian Calis (27, Bio Pharmaceutical Sciences & Business Studies) staat op plek 13 van D66. ‘Om twee uur ’s nachts moet je nog de kroeg binnen kunnen.’

‘Leiden geeft me veel gebracht toen ik er kwam studeren. Ik heb in de universiteitsraad en het bestuur van de PKVv gezeten en wil andere studenten ook de kans geven om zich te ontplooiën. Bovendien kan ik door mijn ervaringen het perspectief van studenten en starters goed vertegenwoordigen in de raad. ‘Een van de doorbraken die we willen bereiken is om Leiden gezonder te maken. Leiden is best een ongezonde stad: de inwoners scoren relatief laag op het gebied van fysieke en mentale gezondheid en de levensverwachting is er gemiddeld lager. ‘We willen meer groen en meer open sportfaciliteiten, zoals in het Huijpark. Ook willen we het Singelpark vergroten en ervoor zorgen dat de waterkwaliteit van de grachten verbeterd, zodat je daarin kan zwemmen. En er moeten alternatieven komen voor alle snackbars die je op elke hoek van de straat kan vinden. Dan komen Leidenaren minder snel in de verleiding tot ongezonde keuzes. ‘Voor studenten wil ik dat er meer kamers worden gebouwd, waarbij het mogelijk blijft je eigen huisgenoten te kiezen door middel van hospiteren. Ook willen we dat bezoekers na twee uur ’s nachts nog de kroeg binnen kunnen of op het terras mogen blijven zitten. ‘Daarbij geldt ook dat iedereen zich ’s nachts veilig moet voelen. We willen bijvoorbeeld betere verlichting op locaties die nu donker en grimmig zijn. ‘Ik ben nu veel bezig met campagnevoeren en in de verkiezingsweek heb ik ook nog twee tentamens. Ik hoop op een mooi aantal zetels. Ik sta op plek dertien, het zou ook al mooi zijn om duo-raadslid te worden.’

‘Meer cameratoezicht in donkere steegjes’

Tess van Veen (24, bestuurskunde) staat op plek 10 van de vvd. ‘Studenten moeten hun eigen huisgenoten kunnen kiezen.’

‘Vanwege mijn bestuursjaar bij Minerva sta ik heel veel met studenten en de stad in contact. Ik kan de blik en het perspectief van de student goed naar voren brengen. ‘Momenteel staat het hospiteerbeleid door Duwo onder druk. Het leeft enorm onder alle studenten. Ik wil dat zij het recht behouden om hun eigen huisgenoten te kiezen. Je studententijd kan soms best eenzaam zijn en de druk op studenten is best groot. Als je dan ook nog woont met mensen die je minder goed liggen, komt dat de sociale cohesie niet ten goede. ‘Veiligheid op straat is voor ons een belangrijk onderwerp. Studenten, zeker vrouwen, worden vaak lastiggevallen op straat. Sommigen hebben een pieper op zak die Minerva aan haar leden uitdeelt. Als je het schakeltje eruit trekt gaat er een heel hard geluid af. Pepperspray is niet legaal, dit wel. ‘We willen meer handhaving op gevaarlijke plekken en meer cameratoezicht bij steegjes, donkere plekken en drukbezochte uitgaansgelegenheden. Alleen al het feit dat ze er hangen kan afschrikwekkend werken. ‘Ook willen we soepeler horecabeleid, zoals langere openingstijden en meer terrassen. Horecaondernemers moeten de ruimte krijgen om te blijven ondernemen. Als er flexibeler bezoektijden komen, wordt de stad nog bloeiender dan die al is. ‘Ik probeer niet te veel op de zaken vooruit te lopen, maar zes of zeven zetels zou een heel mooi resultaat zijn. Ik hoop hoe dan ook de stem van de student meer in de Leidse vvd naar voren te kunnen brengen, in welke rol dan ook.’

‘Studenten kunnen echt invloed hebben’

Claire van Megen (24, onderwijswetenschappen) is lijsttrekker van svL. ‘Studeren én campagne voeren is wel echt aanpoten.’

‘Het belangrijkste is dat ik wil zorgen dat studenten zien hoe dichtbij de lokale politiek is, wat het voor hen kan betekenen en hoeveel invloed het heeft. Ik wil graag dat je als student echt kan meepraten. Er staan heel veel studenten op onze lijst, maar daarnaast zijn we ook zichtbaar in de stad: op verenigingsavonden, evenementen en studentensymposia. Zo zorgen we dat we weten wat er speelt. ‘Mensen weten ons goed te vinden. Ook studentenhuizen hebben bijvoorbeeld last van al die fietsen voor de deur, dus dan kijken wij mee naar mogelijke fietsparkeerplekken. Maar ook honderden studenten hebben ons weten te vinden rondom de verkameringsregels. svL is de tussenstap tussen de gemeente en studenten. ‘Een aantal jaar geleden heb ik Stichting PraatErover! opgericht, om studenten mentale hulpverlening te bieden, svL heeft mij toen geholpen en me aangemoedigd om naar Burger aan het Woord te komen tijdens de gemeenteraad. Dankzij svL helpen we nu honderd mensen per jaar. Toen heb ik gezegd: “Ik weet niet precies hoe je raadslid moet zijn, maar ik vind dit wel heel tof.” svL verlaagde voor mij de drempel om politiek actief te worden. ‘Studeren en campagnevoeren tegelijkertijd, is wel echt aanpoten. Maar omdat ik het zo leuk vind, is het goed te doen. Nu ik lijsttrekker ben, draait mijn dagelijks leven voornamelijk om svL. We willen graag zichtbaar zijn in de stad, dus dan moet ik op veel plekken zijn. Maar dat zijn mijn lievelingsmomenten van de week, dus het voelt niet als werk.’

‘Maak lege panden bewoonbaar, of kraak ze’

Nina Joziassse (21, politico-logie) staat op plek 3 van Partij voor de Dieren. ‘Ik was al activistisch, maar ben nu voor het eerst kandidaat.’

‘Ik werk al twee jaar bij de fractie van Partij voor de Dieren als socialmedia-medewerker, en ik ga al jaren naar demonstraties. Ik ben wel activistisch, maar dit is voor het eerst dat ik zelf echt kandidaat ben. ‘De kamernood en hoge huren zijn een direct probleem voor studenten, en dat terwijl er ook veel leegstand is. We willen dat leegstaande panden bewoonbaar worden gemaakt, en als dat niet gebeurt, dat het legaal wordt om ze te kraken. ‘Ik wil net als veel andere studenten ook na mijn studententijd nog fijn in Leiden kunnen blijven wonen. Leiden is een van de meest versteende steden van Nederland en het wordt ’s zomers vanwege klimaatverandering nu al zo heet dat het bijna niet te doen is. Daar moeten we wat aan doen. ‘We zien ook dat veel studenten, en daar ben ik er een van, willen dat de universiteit alle banden met Israël verbreekt vanwege de genocide en bezetting van Palestina. Dat steun ik ook compleet. We willen dat de gemeente Leiden ook banden verbreekt en de genocide erkent. ‘Partij voor de Dieren heeft op dit moment vier zetels en ik sta zelf op nummer drie. Dus ik hou er wel rekening mee dat ik een jaar langer over mijn studie ga doen. Dan merk je meteen hoe ontoegankelijk het is om als student of jongere politiek actief te worden. Eigenlijk is het niet te doen met een fulltime studie ernaast.’

Van lijsttrekkers tot backbenchers: negen studenten die meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen leggen aan Mare uit waarom ze jouw stem verdienen. ‘Soms knijp ik even in mijn arm: wauw, ik mag dit echt doen!’

Deze studenten willen je stem

‘Een kamer zoeken levert veel stress op’

Alexander Nuijten (24), researchmaster geschiedenis staat op plek 9 van GroenLinks-PvdA. ‘Ik heb goede hoop.’

‘Ik ben politiek actief geworden toen ik van Antwerpen naar Leiden kwam om te studeren. Het zoeken van een kamer levert verschrikkelijk veel stress op. Dat gold ook voor mij: omdat ik uit het België kwam, was hospiteren eigenlijk geen optie. Het is via Duwo uiteindelijk gelukt om een woning te vinden. ‘Hospiteren is belangrijk, maar meer studenten moeten een kans maken op een kamer. Daarom staan we niet negatief tegenover een aantal plannen van Duwo, zoals een centraal aanmeldpunt. ‘We zetten vol in op nieuwe woningen, voor studenten, maar ook voor andere groepen. Om zo meer doorstroming te krijgen. Studentenkamers moeten een fusie hebben. Zo groen mogelijk bouwen is essentieel, met veel ruimte voor fietsers en wandelaars. ‘Verder willen we bestaande ruimte beter benutten. Op ons initiatief is er een verordening aangenomen om eigenaars die panden lang leeg laten staan aan te pakken. ‘Ook het terugdringen van straatintimidatie is een prioriteit; met meer handhaving en slimmere verlichting kunnen we hier wat aan doen. Maar uiteindelijk is er een cultuurverandering nodig waarin iedereen elkaar aanspreekt op onaanvaardbaar gedrag. ‘Ik werk als student-assistent bij geschiedenis. Soms is de combinatie met de politiek best lastig. In campagnetijd ben ik iets minder met werk en studie bezig en iets meer met de partij. We hebben nu veertien zetels in de raad en ik sta negende op de lijst, dus heb goede hoop dat ik het ga redden.’

‘Even knallen, dan weer tijd voor scriptie’

Atay Güner (22, geschiedenis) staat op plek 9 van het CDA. ‘Eenzaamheid heeft me gemotiveerd om politiek actief te worden.’

‘Mijn hart en ziel wil ik steken in gemeenschapszin, de eenzaamheid onder studenten aanpakken. Als ik kijk naar de punten die in ons programma staan, hebben bijna alle punten als doel meer gemeenschap te creëren. ‘Kijk bijvoorbeeld naar de woningbouw: wij willen dat er meer woningen met fusies komen. Maar denk ook aan zogeheten friendscontracten: contracten waarbij meerdere vrienden met elkaar kunnen gaan samenwonen. ‘Daarbij willen we studentenverenigingen ruim baan geven om activiteiten te organiseren, zonder dat de gemeente zich daar te veel mee bemoeit. Ook willen we de ozb-belasting, dus de jaarlijkse heffingen op panden, voor studentenverenigingen verlagen. ‘Deze stad heeft mij heel veel gebracht. Ik wil graag iets teruggeven en opkomen voor kwetsbare mensen. Ik heb zelf op de middelbare school in de coronaperiode ervaren hoe het is om eenzaam te zijn. Daar heb ik wel echt last van gehad. Dat heeft me gemotiveerd om politiek actief te worden. ‘Dit is eigenlijk niet te combineren met mijn studie. Elk moment dat ik tussendoor vrij heb, ben ik in de vvd te vinden. Mijn sociale leven is nu even op pauze, maar ik haal hier ook veel energie uit. Het is voornamelijk even knallen tot de 18e, daarna heb ik alle tijd voor mijn scriptie.’

‘Ik ben de jongste lijsttrekker ooit’

Chris Noordzij (21, politico-logie) is lijsttrekker van de ChristenUnie. ‘Ook als je niet christelijk bent kun je op ons stemmen.’

‘Op mijn vijftiende liep ik een dagje stage bij de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie (cu). Dit is zo cool, dacht ik toen. Een jaar later was ik kandidaat-raadslid in Den Haag. ‘Ik ben de jongste lijsttrekker ooit van de cu en de jongste van alle partijen in Leiden. Soms knijp ik even in mijn arm: wauw, ik mag dit echt doen. ‘De combinatie met de studie vergt de nodige planning, maar ik volg nu een minor en wat betreft contacturen is politicologie niet het meest intensief. ‘Het stadsbestuur heeft zich te weinig op studentenhuisvesting gericht, dat is heel zuur. We moeten keihard kamers bouwen en niet alleen blokkendozen met studio's. Het belang van kamers met een fusie is groot. ‘Ik zie daarin ook verantwoordelijkheid van buurgemeenten Oegstgeest, Leiderdorp en Voorschoten: die hebben weinig geholpen met bijbouwen. Gelukkig wordt dit opgepakt. ‘We blijven ons ook inzetten voor het behoud van het hospiteerbeleid en willen meer hospi housing. Van verkamering in de binnenstad zijn we geen voorstander. Het kan de leefbaarheid aantasten en de kans bestaat dat je de Leidenaar wegjaagt die er al dertig jaar woont. Dat willen we niet. ‘Onveiligheid op straat moet aangepakt worden. Dat betekent de verlichting verbeteren en meer handhaving. Maar ook beter op elkaar letten en corrigeren en aanspreken als er ongewenst gedrag wordt vertoond. ‘We hebben een zetel, stiekem hopen we op verdubbeling. Het zorgt soms voor enige frustratie dat mensen ons waarderen, maar toch zeggen: “Ik ben niet christelijk, anders had ik voor jullie gekozen”. Op lokaal niveau maakt dat echter weinig uit, dan kun je zeker op ons stemmen.’

‘Politiek geeft me heel veel energie’

Celeste van der Kamp (22, European Union Studies) staat op plek 10 van Volt. ‘Als je iets verdachts ziet, reageer dan.’

‘Volt doet voor het eerst mee in Leiden. De partij heeft als eis dat de helft van de kandidaten op de lijst vrouw moet zijn en dat is nu gelukt. Ik richt me vooral op de campagne maar mocht er een plek beschikbaar komen, neem ik uiteraard zitting in de raad. Hopelijk halen we een zetel en groeien we verder. ‘Ik zit bij Augustinus en ben actief bij mijn studievereniging. Sinds mijn achttiende ben ik lid van Volt. Politiek geeft me veel energie en ik leer bij mijn studie dingen die ik bij de partij kan toepassen. ‘We willen 13.000 woningen bijbouwen, waaronder veel studentenkamers: het meest van alle partijen. Die moeten om de stad heen komen: we kiezen voor een autoluw centrum met meer plek voor groen en fietspaden. ‘De partij is voorstander van het huidige hospiteerbeleid en de terugkeer van de fusie in nieuwbouw. Een pand huren met grotere groepen moet makkelijker worden. Ik woon met veel plezier in een studentenhuis met negen meiden. Het is zonde dat dat soort woningen steeds meer wegvallen. ‘Volt kijkt, meer dan de andere partijen, over de landsgrenzen heen. In Berlijn worden studenten bijvoorbeeld betrokken bij wooncollectieven waarin ze meebeslissen over bouwen. ‘Veiligheid op straat gaat me, zeker als jonge vrouw, erg aan het hart. De stad wordt veiliger als we zorgen voor betere verlichting en handhaving. Verder willen we meer initiatieven om het bewustzijn bij mensen te vergroten. Als je iets verdachts op straat ziet, reageer daar dan op.’

Kunstenaar met een perskaart

Rechtbanktekenaar Petra Urban komt in een theatercollege vertellen over de ‘grote boeven’ die zij van dichtbij vastlegde. ‘Ik wil laten zien dat verdachten ook gewoon mensen zijn.’

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN
ILLUSTRATIES PETRA URBAN

‘Z e mag niet tekenen.’ Citeert Perta Urban advocaat Paul Verweijen, die in 2017 wilde voorkomen dat rechtbanktekenaar Petra Urban zijn cliënt (wiens werkgever niet wist dat hij terechtstond) zou portretteren. ‘Mevrouw Urban tekent dusdanig precies dat het net een foto is.’ De oproep was tevergeefs. ‘Persvrijheid is een groot goed’, oordeelde de rechter. ‘De rechtbank kan moeilijk bepalen dat er alleen slechte tekeningen gemaakt mogen worden.’

‘Daarmee was de kous af’, lacht Urban. ‘Een tekening is geen foto. Punt.’

Op Twitter beweerde de advocaat dat zijn eis eigenlijk een groot compliment was. Volgens hem was het niets persoonlijks, maar waren Urbans tekeningen nu eenmaal ‘te goed’ en ‘net echt’.

‘Het wordt gebracht als een compliment’, reageert Urban. ‘Maar dat houdt op zodra het mijn werk in de weg gaat zitten. Dat is als een omhelzing waarin je stikt.’

De rechtbanktekenaar (‘Ik ben een kunstenaar met een perskaart’) geeft op dinsdag in de Leidse Schouwburg een theatercollege, *Naakt voor de rechter*, waar ze samen met *De Telegraaf*-verslaggever Saskia Belleman vertelt over de meest spraakmakende zaken die ze samen hebben vastgelegd.

Urban studeerde aan de kunstacademie in Groningen en keerde tien jaar later terug naar Amsterdam, waar een bevriende journalist haar meenam naar de rechtbank. ‘Dat is inmiddels twintig jaar geleden, en sindsdien ben ik nooit meer gestopt met tekenen in de rechtszaal. Maar mijn oma heeft ooit het zaadje geplant. Ze had ook wel door dat ik kon tekenen. Toen ik zeven jaar was, wees ze naar een tekening van Eddy Samson in *De Telegraaf*: “Dat kan jij later wel doen.” Dat is mij altijd bijgebleven.’

Per zaak maakt ze meestal één tekening, behalve bij grotere processen. Tijdens de zitting let ze op de houding van de verdachten: zitten ze op hun praatstoel, beroepen ze zich op hun zwijgrecht, zijn ze boos of werken ze mee? ‘Die schedel verandert niet, hoe boos iemand ook kijkt. Dus nadat ik het portret in de stijgers heb gezet, observeer ik alles. Het liefst zit ik linksvoor, zodat ik het beste zicht op de verdachte heb. Als ik genoeg tijd heb, teken ik ook de advocaat, de officier van justitie of andere procesdeelnemers erbij.’

Door tijdgebrek komt het ook voor dat Urban niet altijd even blij is met het resultaat. ‘Dan moet ik veel uit mijn geheugen halen. Ik heb geen tijd om *Nachtwachten* te maken. Er zal wel eens wat ontbreken, of een oor wat groter zijn dan het werkelijk is. Tekeningen lijken wel realistisch, maar de suggestie van realisme betekent niet dat ik het altijd goed heb.’

Zo vond Dave Roelvink dat zijn neus te groot was getekend. ‘Dan

denk ik; gast, zeur niet zo. Die neus stond er toevallig heel goed op. Er zijn ook advocaten die vinden dat ze er knapper en vrolijker op hadden mogen staan. Maar die tandpasta-smile zie je niet in de rechtszaal. Dat zou ook raar zijn.’

Ze tekent op een iPad Pro. ‘Alles zit erin. Vroeger moest ik na m’n werk snel naar huis, scannen en opsturen. Soms moest ik naar zaken in Den Bosch of Zwolle, en dat was een hoop gehaast. Maar voor de zekerheid heb ik nog altijd papier, potlood en een gum in mijn tas.’

Een rechtbanktekenaar moet nauwgezet zijn, vindt ze. ‘Je moet goed kunnen observeren, nieuwsgierig zijn en veel geduld hebben. Misschien moet je ook wel bepaalde interesses hebben. Ik las als kind de duistere boeken van Edgar Allen Poe of boeken waarin uitgebreid martelmethode werden beschreven. Dus ik kon wel wat hebben. Daarnaast ben ik christelijk opgevoed. Goed en kwaad zijn hele rekbare begrippen binnen het geloof. Goede mensen doen ook soms slechte dingen.’

Dat contrast wil ze ook in haar werk tonen. ‘Ik ga geen karikaturen maken, daar vind ik de zaken te ernstig voor. Sommige mensen denken dat ik daar zit om “slechte mensen” te exposen, maar dat is echt niet het geval. Ik vind het juist interessant om te laten zien dat verdachten ook gewoon mensen zijn. Iemand die schattig en mooi is, kan hele nare dingen doen. Daarom vind ik het zo leuk om bij de politierechter te tekenen, want daar zie ik zaken die ons allemaal kunnen overkomen.’

Bewust brengt ze niet alle verdachten even scherp in beeld. ‘Grote boeven als Taghi en Holleeder natuurlijk wel. Maar als in een klein dorpje een opa zijn kleinkinderen heeft misbruikt, teken ik minder details. Want als die opa herkend wordt, weet iedereen ook meteen om welke kinderen het gaat. Dat is een journalistieke afweging die ik gelukkig niet in mijn eentje hoeft te maken.’

Veel spraakmakende zaken zijn haar bijgebleven: het Maren-go-proces, de zedenzaken van Ali B. en Marco Borsato, de zaak tegen Geert Wilders. ‘Twee daarvan waren heel intens: die van Gino van der Straeten en Nicky Verstappen, beide in Maastricht.’ Zowel Gino (8) als Nicky (11) werden ontvoerd, misbruikt en vermoord. ‘Die gingen onder mijn huid zitten. Achteraf moest ik in de auto wel even ontladen. Toen vloeiden er ook wel tranen.’

Toch kan ze meestal goed afstand houden. ‘Het gaat niet over mij en ik eigen me het leed ook niet toe. Maar het doet wel wat met me als ik een ander pijn zie lijden of gruwelijke details te horen krijg. Dat bespreek ik ook vaak achteraf met mijn collega Saskia Belleman. Dan ben ik het ook even kwijt.’

‘Ik verbaas me godzijdank nog steeds over waartoe de mens in staat is. Ik geloof dat de mens in principe een goed wezen is. Maar door de dingen die ik hoor en zie in zo’n rechtszaal, denk ik soms: waar gaan we naartoe? Ik herinner mezelf er dan aan dat het om uitzonderingen gaat: daarom is het nieuwswaardig.’

Tegelijkertijd merkt ze dat er veel wantrouwen over de rechtspraak bestaat. ‘Ik lees vaak reacties over “slappe straffen”, “D66-rechters” of “corruptie”. Maar als je een rechtszaak echt volgt, zie je hoe uitgebreid alles wordt uitgelegd. Het is allemaal openbaar. Verslaggevers zitten de hele dag in de zaal en leggen uit wat er gebeurt. Je hoeft het er niet mee eens te zijn, maar je kunt je wel op z’n minst laten informeren.’

Stoppen is ze voorlopig in ieder geval niet van plan. ‘Ik vind mijn werk nog steeds iedere dag leuk. En zolang we het erover eens zijn dat privacy van belang is voor verdachten, blijft mijn werk bestaan. Ik ben zzp’er, dus met pensioen ga ik niet. Ik blijf dit doen tot ik erbij neerval.’

Saskia Belleman & Petra Urban, *Naakt voor de rechter*. Theatercollege, Leidse Schouwburg, dinsdag 17 maart, 20.15 u., € 28,50

‘Dave Roelvink vond zijn neus te groot. Dan denk ik: gast, zeur niet zo’

De barones die uit haar bubbel stapte

De Noordwijkse barones Alwine de Vos van Steenwijk gaf haar glansrijke diplomatieke carrière op om armen te helpen. Ze krijgt daar niet genoeg erkenning voor, vindt haar biograaf. ‘Ze cijferde zichzelf helemaal weg.’

DOOR ELSE VAN DER STEEG

In januari van 1960 rijdt de Noordwijkse barones Alwine de Vos van Steenwijk de sloppenwijk Noisy-le-Grand binnen. Hier wonen zo’n 250 van de allerarmste gezinnen van Parijs in barakken. En er is een kerk, gerund door priester Joseph Wresinski. Naar hem is diplomate De Vos van Steenwijk op zoek. Ze heeft over hem en de wijk gelezen in tijdschrift *Elle*. ‘Hoe kan ik helpen?’ vraagt ze hem. Hij laat haar gedoneerde schoenen sorteren. Uren is ze bezig en als de priester bij haar terugkomt, begint ze te huilen. Van schaamte, zich pijnlijk bewust van haar bevoorrechte milieu. Ze wil meer doen. De Vos van Steenwijk is eigenlijk niet van plan om te stoppen als diplomaat, een carrière die niet vanzelfsprekend is voor een vrouw in de jaren ‘60. Ze is pas de derde vrouwelijke diplomaat van Nederland. Op haar 39e werkt ze in Parijs, daarvoor zit ze in Bonn, Lissabon en Washington.

Toch lukt het haar niet om *père* Joseph te negeren. Ze richt zich steeds meer op zijn werk in de sloppenwijken, en als ze uiteindelijk uit de diplomatieke dienst stapt, geeft ze daarmee ook een grote mate van financiële zekerheid op.

Alwine de Vos van Steenwijk wordt op 22 juni 1921 geboren in Noordwijk. Ze is dochter van baron de Vos van Steenwijk en kleindochter van de Eerste Kamervoorzitter Willem Lodewijk de Vos van Steenwijk. Haar moeder, Marie Gräfin von der Goltz, is de dochter van een vleugeladjutant van de Duitse keizer Wilhelm II.

Haar twee oudere zussen trouwen snel en stoppen meteen met onderwijs, maar Alwine wil meer. ‘Ze was op zoek naar een hoger doel in haar leven, iets waar ze zich voor kon opofferen’, zegt auteur Astrid Schutte, die de biografie *Barones tussen de armen* schreef. ‘Ze geloofde in een broederschap tussen alle mensen.’

Alwine volgt thuisonderwijs en pas op haar elfde gaat ze voor het eerst naar school, het Leids Gymnasium in de Doezastraat en slaagt al op haar zestiende, als buitenbeentje tussen de oudere klasgenoten. Iedere dag komt ze langs het lokaal waar werk-

lozen die een minimale uitkering krijgen dagelijks een stempel moeten halen. Het beeld blijft haar bij. Het is het eerste contact met een wereld buiten haar bevoorrechte bubbel.

Op haar achttiende breekt de Tweede Wereldoorlog uit, gaat ze het Rode Kruis helpen en sluit ze zich aan bij het verzet. Dat haar geliefde, een luitenant, in 1943 door de Duitsers wordt gefusilleerd, heeft haar gevormd, vermoedt Schutte. ‘De organisatie van Joseph trekt in het begin vooral jonge vrouwelijke vrijwilligers. Ze komen uit een goed milieu, maar werden allemaal plotseling uit hun makkelijke leven gerukt doordat ze een ouder of geliefde verloren in de oorlog, of omdat ze zelf gevangen zaten. ‘Hun ogen worden geopend. Als je eenmaal iets naar heel naars hebt gezien, kan je dat niet meer van je netvlies halen. En als je dan sociaal bent ingesteld, wil je daar iets aan doen.’

Na de oorlog krijgt De Vos van Steenwijk een ander huwelijksaanzoek van een mede-verzetstrijder die bevriend was met haar vermoorde ex. Maar ze ‘kon het niet’, zei ze er later over: weer een stap op het gebruikelijke pad van een adellijke vrouw die ze bewust niet zette. Er volgen meer geliefden, maar ze zal nooit trouwen. In plaats daarvan stort ze zich op haar carrière.

Haar diplomatieke vaardigheden komen goed van pas bij het werk van de priester. Mede dankzij haar goede connecties wordt hun ngo *Aide à Toute Détresse* (ATD) een wereldwijde organisatie die de Mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties, de Europese Unie en de Raad van Europa adviseert en de Internationale Dag van Verzet tegen Extreme Armoede in het leven roept.

Tot haar dood in 2012 blijft de barones bij ATD betrokken. Toch is ze onbekend bij het grote publiek. ‘Je ziet dat als er grootse dingen gebeuren, vaak alleen de man die aan de leiding staat beroemd wordt’, verklaart Schutte. ‘Maar als je ziet wat zij allemaal heeft gedaan: ze heeft het eerste particuliere onderzoeksbureau over armoede ter wereld opgezet, en ervoor gezorgd dat armoede nu wereldwijd erkend wordt als schending van de mensenrechten. Verder schreef ze achter de schermen veel mee aan rapporten. Ze verdient het om veel meer bekendheid te krijgen.’

‘Maar ze wilde juist Joseph op een voetstuk plaatsen. Ze had een genegenheid voor hem, die soms grensde aan adoratie. Daarmee cijferde ze zichzelf helemaal weg. Dat vind ik jammer en ook onterecht, want ze heeft zich vijftig jaar lang ingezet voor deze zaak.’

Astrid Schutte. *Barones tussen de armen.* Spectrum, € 23,99

Campagnebeeld voor Erdoğan's partij AKP voor de gemeenteraadsverkiezingen uit 2014.

Altijd de schuld van de ander

De Turkse president Erdoğan gebruikt voortdurend complottheorieën om tegenstanders onschadelijk te maken. Historicus Uğur Derin onderzocht hoe samenzweringen zijn politieke strategie bepalen. ‘Het geeft rust als je niet zelf verantwoordelijkheid hoeft te nemen.’

DOOR VINCENT BONGERS

Een gigantische Turkse vlag wappert in de wind. Tot een mysterieuze, in het zwart geklede figuur naar de vlaggenmast loopt, de kabel saboteert en de vlag naar beneden haalt.

Turken in heel het land zien het gebeuren. Ze stoppen meteen met wat ze doen en haasten zich naar de mast, ze duiken zelfs in het water, om een reddingsactie op te zetten. Ze vormen een menselijke piramide om de vlag weer in top te hijsen. Vervolgens verschijnt Recep Tayyip Erdoğan in beeld.

‘Dit is een campagnevideo van Erdoğan's partij AKP voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2014’, vertelt de Turks-Nederlandse historicus Uğur Derin. ‘Het filmpje laat heel goed zien wat het verhaal van Erdoğan is: Turkije wordt door interne en externe krachten bedreigd.’

Als er iets misgaat, is het makkelijk om anderen de schuld te geven, vertelt Derin. In Turkije gebeurt dat al heel lang. ‘Het verhaal is dat groepen in eigen land Turkije pogen te ondermijnen. Machten als de EU en de VS doen dat ook, terwijl daar geen enkel bewijs voor

wordt geleverd. Het geeft een bepaalde mate van rust en comfort als je de verantwoordelijkheid niet zelf op je neemt. Je hoeft het probleem ook niet op te lossen. Het kan ook als excuus gebruikt worden om bepaalde groepen aan te pakken door ze te linken aan buitenlandse machten.’

Derin promoveerde onlangs in Leiden en onderzocht hoe complottheorieën in de Turkse politiek gebruikt worden om tegenstanders te elimineren. ‘President Erdoğan gebruikt ze als rechtvaardiging om zijn tegenstanders te vernorzen.’

Dat werd ook weer deze week duidelijk in het proces tegen Ekrem İmamoğlu, de burgemeester van Istanboel. Hij kan een celstraf van 1.929 jaar krijgen omdat hij zich schuldig zou hebben gemaakt aan fraude en corruptie. ‘İmamoğlu is van de CHP, de belangrijkste oppositiepartij. Veel mensen speculeren dat hij Erdoğan kan verslaan in de presidentsverkiezingen in 2028. Ik denk ook dat dat wellicht zou lukken. Maar ja, hij zit dus vast.’

In Turkije zijn complottheorieën een vast onderdeel van de politieke cultuur geworden. Er wordt bijvoorbeeld vaak verwezen naar het verdrag van Sèvres dat in 1920 werd gesloten tussen het verslagen Ottomaanse rijk (het latere Turkije), dat in de Eerste Wereldoorlog vocht aan de kant van Duitsland en Oostenrijk-Hongarije, en geallieerde overwinnaars als Frankrijk en Engeland. In het verdrag moet Turkije land afstaan aan Griekenland en Armenië en wordt een autonoom Koerdistan een mogelijkheid.

Hoewel het verdrag uiteindelijk niet is uitgevoerd, blijft een doembeeld: landen zijn er altijd op uit om Turkije op te delen. ‘Het “syndroom van Sèvres” duikt steeds vaker op in de politiek en is geïnternaliseerd door een flink deel van de Turkse bevolking.’

De AKP is niet de enige partij die de complotten gebruikt als wapen. Dat doen rivalen net zo goed. ‘Kemalisten (aanhangers van Atatürk, de grondlegger van de Turkse republiek, red.) beschuldigen Erdoğan er na de oprichting van de AKP van dat hij van Turkije een soort Saoedi-Arabië of Iran wilde maken. Hij bracht immers de islam de politiek in en het gevaar van een theocratie dreigde.’ Toen Erdoğan later leek te koersen richting

EU-lidmaatschap werd hij er juist van beticht samen te zweren met Europa. ‘“Wij vechten tegen de neo-kolonisten in Brussel en Washington”, aldus de kemalisten.’ Eenmaal aan de macht verandert Erdoğan's tactiek. ‘In 2013 stak er in Istanboel protest op tegen bouwplannen in het Gezipark. Demonstranten wilden het groen behouden. Bij het neerslaan van dat protest is Erdoğan samenzweringstheorieën echt gaan omarmen. Hij beschuldigde omroepen als de BBC en CNN ervan dat ze Turkije in een kwaad licht wilden stellen en nam ook de VS en de EU op de korrel. Maar het was allemaal afleiding.’

Na de mislukte staatsgreep uit 2016 waarvan nooit helemaal is opgehelderd wie daarachter zat (zie kader), weet Erdoğan zijn greep op het land verder te versterken. Om de macht te behouden lijkt de waarheid er nog weinig toe te doen. Als de nationale munt de lira crasht in 2018, worden de anti-buitenlandse verhalen weer ingezet. ‘Erdoğan heeft grotendeels een monopolie op de media

en als er een crisis is, gaan journalisten naar pro-AKP wijken en daar herhaalt iedereen keurig de welbekende theorieën.’

Toch past de strategie van Erdoğan in een bredere traditie, zegt de historicus. ‘Turkije heeft een politieke cultuur die neigt naar autoritarisme. Het land was onder Atatürk een dictatuur. Als we terug zouden gaan naar die tijd, kom je niet terecht op een bed met rozenblaadjes.’ ‘Ik zou op İmamoğlu stemmen als dat mogelijk was’, legt hij uit. ‘Maar het zou me niet verbazen als hij vervolgens ook zou uitgroeien tot een autoritair leider. Het lijkt het lot van Turkije, maar dat zou niet zo moeten zijn. We kunnen het veranderen, maar dat gebeurt niet en dat is treurig.’

Uğur Derin, *Trick, trap, treason: Conspiracy theories on Turkey's internal and external enemies (2002-2022).* Promotie was op 29 januari

De nooit opgehelderde coup was ‘een gift van God’

Het is niet vastgesteld wie er nu precies achter de mislukte coup in 2016 zat, vertelt Uğur Derin. ‘Het onderzoek naar de staatsgreep was niet transparant. Er zijn aanwijzingen dat de Gülen-beweging een rol speelde.’ De in 2024 overleden Fethullah Gülen, die sinds 1999 in ballingschap in de VS leefde, had veel aanhang in Turkije en zijn beweging wilde van Erdoğan af. ‘Ik denk dat ze betrokken waren, maar ze kunnen hulp hebben gehad van officieren die niet gelieerd waren aan Gülen.’ Het was waarschijnlijk geen *false flag*-operatie georganiseerd door Erdoğan, vermoedt de historicus. ‘Het kan zijn dat hij er van tevoren al van wist. Het kwam hem in ieder geval goed uit, zoals Netanyahu gebruikmaakte van de aanval van Hamas op Gaza te vernietigen. ‘De nacht dat de staatsgreep plaatsvond was ik bij een vriend in Istanboel. De coup mislukte rond twee uur ‘s nachts. Toen ik

’s ochtends wakker werd, zag ik op het nieuws dat er al drie-duizend rechters uit hun ambt waren gezet. Die dossiers lagen allang klaar. Erdoğan heeft wel eens gezegd dat de coup een geschenk van God was. Hij beweerde overigens ook dat externe krachten een rol moesten hebben gespeeld.’ De politieke situatie zorgde voor heftige discussies met zijn vader, zegt Derin. ‘Hij was een Erdoğan-aanhanger en we hebben elkaars harten meerdere malen gebroken als we het over politiek hadden. Een jaar na de coup zei hij tegen een taxi-chauffeur in Parijs: “Zeven maanden geleden probeerde de CIA Erdoğan te vermoorden.” Hij had geen twijfels dat de Amerikanen erachter zaten. ‘Mijn vader is helaas in 2024 overleden. Hij heeft me altijd gesteund en ik voer nog steeds imaginaire debatten met hem. Ik denk dat hij blij en trots op me zou zijn geweest dat het proefschrift is afgerond.’

"I Want To

Broaden my horizon"

Explore environmental sustainability & strengthen practical and creative skills! Follow the

Minor Sustainable Development

Whether you are a biologist or a cultural anthropologist, this minor is open to bachelor's students from all degree programmes.

"Working with a real company has been very rewarding, and it has given me insights and skills that I couldn't have learned from normal lectures!"
Laetis Groeneweg – BSc Biology

Credits 15 or 30 ECTS
Location Leiden
Enrol via EduXchange
Class size in 2526 40 students

Meet us at the
info market
on
March 17,
2026

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan

Doer meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 7 leerlingen. Groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Engels, 2 vmbo basis/kader. *Engels, 4 vmbo. *Twee leerlingen Nederlands 4 havo. *Studiebegeleiding en Nederlands, 2 vmbo-havo. *Nederlands, brugklas, mavo-havo. *Nederlands, brugklas

vmbo. *Nederlands, Engels, vmbo basis, 3e jaar. **Leiden-Zuid**, *3 leerlingen basisonderwijs. ***Alphen aan den Rijn**, twee leerlingen basisonderwijs. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijs-winkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@oww.leiden.nl

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129. 2031 EG Haarlem, | +31 (0)23-5714745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl of weekbladmare@protonmail.com
Website mareonline.nl
Twitter [@weekbladmare](https://twitter.com/weekbladmare)
Mastodon [@weekbladmare@mastodon.online](https://mastodon.online/@weekbladmare)
Bluesky [@mareonline.nl](https://bsky.app/profile/mareonline.nl)
Instagram [@weekbladmare](https://www.instagram.com/weekbladmare)
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofdreductie:
Frank Provoost:
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie:
Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marcie van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl

Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Carmen Brouwer (stagiair)
Valérie Krah (stagiair)

Medewerkers:
Emiel Beinema | Lente van den Berg | Lisa Boshuizen | Remco Breuker | Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Mathijs de Jong | Emma van Kalmthout | Henrik Laban | Marieke Nolten | Zahra Menguellati | Anna Schaafsma

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl
Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan
Illustraties: Bas van der Schot | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, Telefoon 023 - 571 47 45, E-mail sales@bureauvanvliet.com, bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad:
Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emar | Rosanne Hertzberger | Hermelijn Smits

CULTUUR

'Omdat je een beperking hebt, nemen mensen je niet serieus'

Niet staren, maar gewoon genieten

Bij theatergroep Domino spelen acteurs met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking aan de dansvoorstelling *Hartfalen*. Mare ging kijken bij de repetitie. 'Mensen denken dat ik bij de pizzeria werk.'

DOOR CARMEN BROUWER
FOTO PATRICIA NAUTA

'C lau, gaan we nog repeteren?' Per (20) en Jonna (30) staan te popelen om een stuk te dansen uit hun aankomende voorstelling *Hartfalen*, waaraan zij onder begeleiding van choreograaf Claudia Flameling al ruim een jaar werken. *Hartfalen* van Theatergroep Domino gaat over verlies en hoe iedereen dat anders ervaart.

In de voorstelling spelen achttien acteurs met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking. De groep repeteert drie dagen per week in de voormalige dekenfabriek Scheltema. De komende weken geven ze hier ook hun optredens. 'De zaal is groot genoeg voor onze voorstellingen', vertelt Flameling. 'Maar er is plek voor maximaal vijftig bezoekers waardoor we altijd snel uitverkocht zijn.' 'Zaallicht uit!' beveelt een stem vanaf het podium. Het nummer 'Rise Up' van Andra Day galmt door de zaal en uit een op de Bühne gebouwd kamertje komen een voor een dansers gestroomd.

'Achter elkaar staan!' roept de choreograaf. 'Niet naast elkaar!' Een van de spelers neemt plaats in een met krijt getekende cirkel, achter haar beweegt de rest ritmisch op en neer. 'And I'll rise up. High like the waves', klinkt uit de speakers terwijl de dansers hun handen zo ver mogelijk omhooghouden. 'I'll rise up, and I'll do it a thousand times again.' Na de dans verlaat de groep de ruimte, op één jongen na, die blijft staan voor het volgende onderdeel. Jonna rent grinnikend terug de zaal in: 'Blijkbaar doen we het duet ook nog!' Sommige onderdelen van *Hartfalen* hebben een vaste choreografie, maar tijdens de duetten vullen de acteurs zelf in hoe ze dansen. 'Je moet goed onderzoeken hoe je samen met de ander het gevoel overbrengt, terwijl iedereen op een andere manier danst', vertelt Jonna. 'Het duet van Per gaat over rouw, vertelt Jonna. 'En de mijne gaat meer over...' 'Loslaten...', valt Per haar in de rede. 'Wacht nou even!' onderbreekt Jonna hem weer.

'Mijn duet gaat over het willen geven van liefde, maar het niet kunnen.' Jaap Metzlar is al meer dan dertig jaar directeur en regisseur van Domino. Hij vertelt dat veel mensen veronderstellen dat de voorstelling meer een soort vrijetijdsbesteding is in plaats van het werk van een professionele theatergroep. 'Maar wij zien dit als werk', vertelt hij. 'We doen ons best om een zo hoog mogelijk niveau te behalen, de kwaliteit van onze voorstelling is erg belangrijk.' Per: 'Als ik vertel dat ik bij Domino zit, denken mensen altijd dat ik bij de pizzeria Domino's werk. Dan zeg ik: "Nee, ik zit bij een theatergroep!"' Jonna: 'Mensen zeggen vaak: "Wat een leuke hobby heb jij." Maar het is helemaal geen hobby! Omdat je een beperking hebt, nemen mensen je niet serieus.' Ze heeft autisme, en zou dit zelf geen beperking noemen. 'Ik weet wel dat ik anders ben, maar ik vind dat autisten te vaak onderschat worden. Je moet me misschien anders aansturen, maar ik kan ook veel toevoegen door mijn grote fantasie.' Per gebruikt een rollator, omdat hij zijn rechterbeen niet helemaal kan strekken. 'Als ik met mijn rollator over straat loop, zie ik vaak dat mensen naar me staren. Ik snap dat ze het eng vinden om direct aan me te vragen waarom ik een rollator gebruik, maar ik heb veel liever dat ze dát doen dan dat ze zo naar me staren.' 'Ik zou graag willen dat mensen naar onze voorstelling komen, gewoon omdat ze een mooie moderne dansvoorstelling willen zien', vertelt Jonna. 'Ik hoop ook dat mensen met een gewone achtergrond samen met ons gaan optreden en dat wij ook eens mogen meedoen in een stuk dat op veel plekken wordt gespeeld.' Aan aandacht van de pers zijn de twee wél al gewend, zeggen ze. 'Ik heb al vaker interviews gegeven', vertelt Jonna. 'In het begin voelt dat gek,

maar je went eraan, want dat is ook onderdeel van ons vak. Ik zit al wat langer bij deze groep, en ik ben trots dat mensen zoals Per, die bij deze voorstelling voor het eerst echt meespelen, gegroeid zijn, en dat ik zelf ook ben gegroeid. Ik vind het mooi dat veel onderdelen van het leven in de voorstelling zitten: liefde, ruzies...' 'Soms vind ik het wel moeilijk', zegt Per. 'Ik wil dat alles op een rijtje staat, dat alles perfect is. Soms bedenkt Claudia een dans waarbij iedereen gedraaid staat, maar in mijn hoofd staat iedereen juist met hun gezicht naar de zaal. Dan moet ik soms even bijstellen.' 'Op het moment dat je danst, ben je niet bezig met de ander. Door dans heb ik geleerd om mijn emoties toe te laten', vertelt Jonna. 'Ik vind het zo mooi dat je via dans verbinding kan aangaan met anderen, maar ook met jezelf, wanneer je goed let op de bewegingen die je maakt. Als ik filmpjes van mezelf zie waarop ik dans, merk ik dat ik meer rust kan vinden, want ik zie dat de ander heus wel met me meebeweegt. Dat is het mooie aan dansen: alles heeft verbinding met elkaar.' Het lijkt de acteurs leuk om ook op grotere plekken op te treden, zoals in de Leidse Schouwburg. 'Maar, Jaap heeft me geleerd om nuchter te zijn', vertelt Jonna. 'Die heeft me altijd gezegd: "Je kan wel heel groot gaan dromen, maar kijk waar je nu al staat." Ik kijk wel heel erg uit naar de volgende drie voorstellingen. Die zijn uitverkocht, wat betekent dat er in totaal 150 mensen komen kijken. We zijn nog maar net begonnen, dus ik krijg er echt een kick van dat mensen zo geïnteresseerd in ons zijn.'

Theatergroep Domino, *Hartfalen*. Scheltema (Marktsteeg 1). Er zijn alleen nog kaarten voor de middagvoorstellingen op 26 maart en 9 april, 13:30 u. € 12

MET ELKAAR. VOOR ELKAAR

- ✓ BETAALBARE STUDENTENHUIZEN (MET FUSIE)
- ✓ EEN VEILIG & BRUISEND NACHTLEVEN
- ✓ GROENE STRATEN MET RUIMTE VOOR FIETSERS

STEM 18 MAART

OP EEN VAN ONZE STUDENTEN

#9 ALEXANDER NUIJTEN

#20 PIETER MATTHIAS VAN DER VEEN

ONZE PLANNEN
VOOR LEIDEN

GROEN LINKS PvdA
Leiden

Dit is een politieke reclameboodschap in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen. Meer informatie op politiekereclame.nl

‘Calvé vind ik niet meer te kanen’

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO MARC DE HAAN

Houd je van pindakaas?

‘Heel erg. Maar sinds ik bij De Pindakaaswinkel werk, ben ik helemaal verpest. Ik at vroeger meestal die van Calvé, maar als ik naar mijn ouders ga, vind ik het niet te kanen, echt heel smerig. Gelukkig heb ik mijn vader een paar potten van hier cadeau gegeven en vindt hij die niet lekker, dus eet ik ze maar op.’

Heb je favoriete smaken?

‘Er zijn hier genoeg smaken die ik lekker vind. Ik heb nu zo’n acht potten thuis staan. Ik ben een textuur-persoon, dus het moet een beetje een bite of een crunch hebben. Soms neem ik kokos-zeezout mee uit de winkel. Om-

dat de smaak van kokos best neutraal is, komt het zout iets meer naar boven. Die eet ik vaak bij mijn ontbijt. ‘Knoflook-gebakken ui vind ik heel lekker omdat die uitjes lekker krokant zijn. Die eet ik niet bij mijn ontbijt, maar gewoon met een lepel uit de pot als ik trek heb in iets zouts. Verder blijft de Pinda Colada een van mijn favorieten. Die is voor ’s avonds, als ik een serie kijk.’

Ben je in je vriendengroep ‘die van de pindakaas’?

‘Ook bij mensen die ik pas net ken, hoor. Er was laatst een huisfeestje bij mij in het gebouw. Ik ontmoette daar ook nieuwe mensen, dus dan komt het gesprek

op een gegeven moment op je studie en je werk. Toen ik vertelde dat ik bij De Pindakaaswinkel werk, werden ze helemaal leip. Dus even later stond er een aantal meiden op mijn kamer smaken te proeven. Echt alsof ik op werk was.’

Zijn de klanten leuk?

‘Ja, we hebben wat vaste klanten, maar natuurlijk ook veel internationale studenten die met hun ouders langskomen, of gewoon toeristen. Volgens mijn manager komen er doordeweeks meer Nederlanders.

‘Je merkt meteen wie de winkel al kent. Die lopen meteen naar de smaak die ze nodig hebben. Veel anderen staan eerst bij het proeftafeltje buiten en zijn dan een beetje sceptisch. Maar als ze het proeven, merken ze dat het toch anders smaakt dan de pindakaas die ze gewend zijn. Dan worden ze al wat meer open minded. En ik probeer ze natuurlijk zo goed mogelijk te helpen.’

Zijn er ook smaken waarvan je niet snapt dat mensen ze kopen?

‘Niet tussen de standaardsmaken die we hebben. Ik houd niet van alles. Ik ben geen fan van kaneel, bijvoorbeeld, maar snap zeker dat anderen dat lekker vinden. We hebben soms gekke limited editions zoals bijvoorbeeld kerrie-gebakken ui. Ik houd van kerrie, ik houd van gebakken ui, maar niet samen in mijn pindakaas.

‘Tijdens de workshops maken mensen ook rare combinaties. Een vrouw had pindakaas gemaakt met chocolade en geroosterde maïs. Uhm, ja. Het blijft klantenservice, dus je moet natuurlijk blijven lachen en een beetje leuk reageren. Toen ze nog aan me vroeg of ik wilde proeven, kon ik alleen maar denken: liever niet!’

COLUMN | ZAHRA MENGUELLATI

Wat studenten van queers en gabbers kunnen leren

Wie weleens in Den Haag uitgaat, is sowieso bekend met de club PIP. Verder heeft de stad namelijk niet zoveel clubs, en moet het nachtleven het hebben van de terrasjes op de Grote Markt en omstreken. PIP valt helemaal niet binnen deze omstreken. De club is van oorsprong ‘underground’, en de ingang bevindt zich dan ook naast een met graffiti bespoten tunnel op een industrieterrein. Vorige week besloot ik mijn beste vriendin Myla, samen met nog een vriendin, mee te nemen naar een Bad Bunny-studentenavond. Door Myla ging ik de clubcultuur van studenten door andere ogen zien. Zij komt normaal gesproken namelijk alleen in queerclubs, en dit was haar eerste keer op een studentenavond. In de NYX in Amsterdam is er altijd wel een

groepje transvrouwen dat met je komt dansen en je met je outfit complimenteert, of een gay man die zonder bijbedoelingen een sigaret met je deelt. De latinavond bij PIP viel haar dan ook tegen. Er zijn studenten van alle culturen en kleuren, maar wel in hermetisch gesloten groepjes. Mijn vriendinnen en ik bewogen ons in een drie-eenheid door de zaal, sloten ons af en toe aan bij een ander groepje mensen, voordat zij ons weer achterlieten om een drankje te gaan halen. De weinige keren dat onbekenden wel uit zichzelf met ons kwamen dansen, was als ze duidelijk dubieuze bedoelingen hadden. Ook in het rokersgebied buiten is het een stuk minder sociaal dan je zou verwachten. Afgezien van de twee jongens die ons vertelden dat ze stiekem over het hek waren geklommen en ons daarna coke aanboden (waar we vriendelijk voor bedankten),

is er weinig spontane interactie tussen verschillende vriendengroepen. Myla besloot het voortouw te nemen en een meisje aan te spreken dat ik ken van mijn studie. Na de vage herinneringen op te halen over waar we elkaar nou van kennen (een gedeeld tramritje naar huis na een indrinkfeestje,

drie jaar geleden) en wat beleefdheden, voegde zij zich snel weer bij haar vrienden die van het toilet terugkwamen.

PIP heeft thema-avonden in hun grotere zaal, maar er is altijd een klein donker zaaltje met veel rook, een oplichtende vloer en wilde technomixes. Hoewel mijn vriendinnen en ik liever swingen op reggaeton dan op techno, vind je in dat kleine zaaltje de reden dat PIP zo leuk is. Er zijn mensen die écht willen dansen. Vooraan staan stampende Hagenezen en Rotterdammers die de hoogtijdagen van de gabber nog hebben meegeemaakt, daarachter kringen studenten die elkaar uitdagen om in het midden te komen dansen. Iedereen heeft plezier, ongeacht of je elkaar kent en hoe goed je moves zijn. En dát is waar clubcultuur voor mij echt om gaat. Spontane interacties met wildvreemden, dansen met de vriendenkring van iemand die je alleen van gezicht kent, en dronken elkaars looks complimenteren (of meer dan dat). Natuurlijk gaat het erom dat je het gezellig hebt met je vrienden, maar in de geest van de gabber- of queerclubcultuur: meng je ook eens met anderen, dat zorgt bij iedereen voor een leukere avond.

Zahra Menguellati is student International Studies

Afgezien van twee jongens die ons coke aanboden, ontbrak het aan een hechte clubcultuur